

**“TƏSDİQ EDİRƏM”**

**Bakı Slavyan Universitetinin**

**rektoru Anar Nağıyev \_\_\_\_\_**

**“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2026-cı il**

## **BAKİ SLAVYAN UNİVERSİTETİ**

**Tələbələrin ixtisas üzrə təcrübəsinin keçirilməsi haqqında**

**Ə S A S N A M Ə**

BSU-nun Elmi Şurasının

23 yanvar 2026-cı il tarixli iclasında

(Protokol № 06 ) qəbul edilmişdir.

**BAKİ – 2026**

# **Bakı Slavyan Universitetində tələbələrin ixtisas üzrə təcrübəsinin keçirilməsi haqqında**

## **Ə S A S N A M Ə**

### **1. Ümumi müddəalar**

1.1. Bu əsasnamə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 30 dekabr tarixli 489 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri tələbələrinin ixtisas üzrə təcrübə keçmə Qaydası”na əsasən hazırlanmışdır və Bakı Slavyan Universitetində (bundan sonra – **universitet**) təhsilalanların ixtisas üzrə təcrübə (bundan sonra – **təcrübə**) keçmə qaydalarını tənzimləyir.

1.2. Bu əsasnamə universitetdə ali təhsilin səviyyələrində təhsilalanların hamısına şamil edilir.

1.3. Təcrübə universitet kadr hazırlığı aparılan müvafiq təhsil proqramlarının tərkib hissəsidir.

1.4. Təcrübənin məqsədi, həcmi və qiymətləndirilməsi müvafiq ixtisasın təhsil proqramı, təcrübənin növü, keçirilmə vaxtı və müddəti isə müvafiq ixtisasın tədris planı ilə müəyyən edilir.

### **2. Təcrübənin məqsədləri və növləri**

2.1. Universitetdə təcrübənin məqsədləri aşağıdakılardır:

2.1.1. tələbənin təhsil müəssisəsində aldığı nəzəri biliklərini möhkəmləndirmək, dərinləşdirmək və onları praktiki bacarıqlar və səriştələrlə tamamlamaq;

2.1.2. tələbənin bilik, bacarıq və səriştələrini inkişaf etdirmək;

2.1.3. tələbəni müstəqil və səmərəli əmək fəaliyyətinə və akademik mühitə hazırlamaq, onun gələcək karyera inkişafına kömək etmək;

2.1.4. tələbəni təhsil aldığı ixtisasın profilindən və xüsusiyyətindən asılı olaraq, yeni texnologiyalarla, müasir istehsalat sahələri, qabaqcıl peşə təcrübəsi, iş üsulları, elmi tədqiqatlar və digər məsələlərlə tanış etmək;

2.1.5. tələbənin innovativ təlim və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları ilə bağlı səriştələrini inkişaf etdirmək.

2.2. Universitetdə təcrübənin növləri aşağıdakılardır:

2.2.1. tədris təcrübəsi;

2.2.2. istehsalat təcrübəsi;

2.2.3. elmi-pedaqoji təcrübə;

2.2.4. elmi tədqiqat təcrübəsi.

### **3. Təcrübənin təşkili**

3.1. Təcrübə kadr hazırlığının bir hissəsi olmaqla, təcrübə bazasında (müəssisə və təşkilatlarda, o cümlədən elmi müəssisə və təşkilatlarda, təhsil müəssisəsində və təcrübənin keçirilməsi üçün müvafiq şəraiti olan digər qurumlarda) təşkil edilir.

3.2. Təcrübənin təşkil olunması üçün təhsil müəssisəsi tələbənin təhsil aldığı ixtisas sahəsinə uyğun olaraq təcrübə bazasını müəyyən edir. İstehsalat təcrübəsi üzrə təcrübə bazası müəyyən edilən zaman

tələbənin də təkliflərinə baxılır.

3.3. Təcrübənin məqsədi, məzmunu və strukturu, təcrübə bazası və onun infrastrukturunu, keçirilməsi formaları, müddəti və vaxtı, təcrübənin qiymətləndirilməsi üsulları və meyarları, **təcrübə üzrə təlimin nəticələri** təhsil müəssisəsi tərəfindən təsdiq edilən bu əsasnamə və **təcrübə proqramları ilə müəyyən olunur**. Tədris planında ixtisas üzrə bir neçə təcrübə növü nəzərdə tutulduğu halda, hər bir növ üzrə ayrıca təcrübə proqramı hazırlanır.

3.4. Tələbələrin təcrübəyə gedəcəkləri müəssisə və təşkilatların siyahısı təcrübə başlanmasına 4 ay qalmış, müəssisələrin tabeçilik prinsipi gözlənilməklə razılaşıdırılır.

3.5. Tələbələrin ixtisas üzrə təcrübəsi əsasən yaz semestrində (fevral – may aylarında) təşkil olunur və may – iyun aylarında isə hesabatların hazırlanıb, ixtisas üzrə Təcrübə komissiyasında qəbulu (müdafiəsi) təmin olunur. Təcrübə ilə bağlı vaxt çərçivəsi həmin tədris ilinin akademik təqvimində qeyd olunur.

3.6. Təcrübənin təşkili zamanı aşağıdakı tələblər nəzərə alınmalıdır:

3.6.1. təcrübə bazasının tələbənin ixtisasına uyğunluğunun təmin edilməsi;

3.6.2. həyat və sağlamlıq üçün təhlükəsiz və zərərsiz təcrübə şəraitinin yaradılması;

3.6.3. tədris-öyrənmə və təcrübə arasında davamlı əlaqənin qurulması;

3.6.4. tələbənin yaradıcılıq və tədqiqat işlərində iştirakının təmin edilməsi;

3.6.5. tələbədə müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi istiqamətində bacarıqların artırılması;

3.6.6. tələbənin müasir texnologiyalarla, iş üsulları və digər yeniliklərlə tanış edilməsi;

3.6.7. peşəkar təcrübə rəhbərlərinin təyin edilməsi;

3.6.8. təcrübə bazasının infrastrukturunun əlilliyi olan tələbələr üçün müəssər olması;

3.6.9. tələbələrin təcrübə bazasında məşğulluq imkanlarının nəzərə alınması.

3.7. Təcrübə təhsil müəssisəsindən kənarında keçirildiyi halda, təhsil müəssisəsi ilə təcrübə bazaları arasında müqavilə bağlanılır. Müqavilədə təcrübə keçənlərin sayı, təcrübənin tarixləri və saatları, tərəflərin hüquq və vəzifələri, təcrübə proqramında qoyulan tələblər, təcrübə rəhbərlərinə ayrılan saatlar və ediləcək ödənişlər, tələbələrin iş rejimi və s. əks olunmalıdır.

3.8. **Tədris təcrübəsi** - tələbənin nümunələr, prototiplər, maketlər, sınaqlar və s. vasitəsilə ilkin praktik vərdislərə yiyələnməsinə yönələn təcrübədir. Tədris təcrübəsi ali təhsilin bakalavriat səviyyəsində tələbələrin təhsil aldıkları təhsil müəssisəsinin təcrübə bazasında (tədris emalatxanalarında, laboratoriyalarda, təcrübə-sınaq poliqlonlarında, elmi tədqiqat laboratoriyalarında, təhsil müəssisələrində və s.), həmçinin ixtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq, universitetdən kənarında təşkil edilir.

3.9. **İstehsalat təcrübəsi** - tələbənin təhsil müəssisəsində aldığı nəzəri biliklərini möhkəmləndirmək, dərinləşdirmək və onları praktiki bacarıqlarla tamamlamaq məqsədilə təhsil müəssisəsindən kənardakı təcrübə bazasında təşkil edilən təcrübədir. İstehsalat təcrübəsi tələbənin müraciəti əsasında təhsil müəssisəsinin yerləşdiyi şəhərdən (rayondan) kənarında və ya xarici ölkələrdə də keçirilə bilər və bu zaman təcrübə keçməyə nəzarət mexanizmi universitet tərəfindən müəyyən edilir.

3.10. **Elmi-pedaqoji təcrübə** - ali təhsilin magistratura səviyyəsində tələbələrin pedaqoji səriştələrinin formalaşdırılması məqsədilə təşkil edilən təcrübədir. Elmi-pedaqoji təcrübəyə bütün nəzəri dərsləri müvəffəqiyyətlə bitirən tələbələr buraxılırlar. Elmi-pedaqoji təcrübə tələbənin təhsil aldığı ali təhsil müəssisəsində (və ya razılaşma əsasında digər müvafiq ali təhsil müəssisələrində) təşkil edilir.

3.11. **Elmi-tədqiqat təcrübəsi** - ali təhsilin magistratura səviyyəsində magistrlik dissertasiyasının hazırlanması, bunun üçün elmi tədqiqatların nəticələrinin toplanılması və istifadə edilməsi məqsədilə dissertasiyanın müdafiəsindən əvvəl təşkil edilən təcrübədir. Elmi tədqiqat təcrübəsinə bütün nəzəri dərsləri müvəffəqiyyətlə bitirən tələbələr buraxılırlar. Elmi tədqiqat təcrübəsi həm tələbənin təhsil aldığı ali təhsil müəssisəsində, həm də həmin müəssisədən kənardakı təcrübə bazasında təşkil edilir.

3.12. Ali təhsilin bakalavriat səviyyəsində və orta ixtisas təhsili pilləsində istehsalat təcrübəsinin, ali

təhsilin magistratura səviyyəsində elmi-pedaqoji təcrübənin, həmçinin magistrlik dissertasiyası hazırlayanlara münasibətdə elmi-tədqiqat təcrübəsinin təşkili məcburidir.

3.13. Tələbənin təhsil aldığı dövrdə ixtisası üzrə əmək fəaliyyəti təhsil müəssisəsi tərəfindən kafedranın (fənn birləşmə komissiyasının) rəyi əsasında bu əsasnaməyə uyğun olaraq yaradılmış Təcrübə komissiyası tərəfindən təcrübə kimi tanınma bilər. Bu zaman əmək fəaliyyətinin hər bir həftəsi 1,5 kreditə bərabər tutulur.

3.14. Tələbənin təcrübə müddətində beşgünlük iş rejimində həftəlik təcrübə keçməsi müddəti istehsalat təcrübəsi üzrə ən azı **20 saat**, tədris təcrübəsi üzrə isə **30 saat** olmalıdır.

3.15. Tələbənin təcrübə keçməsi barədə hesabat forması Universitet tərəfindən müəyyənləşdirilir. Hesabat forması təcrübə proqramının tələblərinə uyğun olmalı və orada tələbənin keçdiyi təcrübənin qısa məzmunu, apardığı təhlillər və gəldiyi nəticələr əksini tapmalıdır.

3.16. Tələbələr təcrübə zamanı təhsil müəssisəsi tərəfindən 10 nəfərdən ibarət yarımqruplara bölünə bilərlər. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq (xarici dil ixtisasları və ya ixtisaslaşmaları) qrupdakı tələbələrin sayı universitet tərəfindən müəyyənləşdirilə bilər.

3.17. Tələbənin təhsil aldığı təhsil müəssisəsi, təcrübə bazaları və tələbələr təcrübə prosesinin iştirakçılarıdır.

### 3.18. **Tələbənin təhsil aldığı təhsil müəssisəsi:**

3.18.1. ayrı-ayrı ixtisaslar üzrə kadr hazırlığının xüsusiyyətlərini və bu əsasnamənin tələblərini nəzərə alaraq, təcrübə komissiyalarını yaradır və onların tərkibini təsdiq edir;

3.18.2. müvafiq təcrübə proqramını, təcrübə gündəliyini, hesabat və rəy formasını hazırlayır və təsdiq edir;

3.18.3. təcrübə bazaları ilə müqavilə bağlayır, təcrübənin proqramını və qrafikini onlarla razılaşdırır;

3.18.4. təcrübə bazasının profilini nəzərə almaqla, ixtisası uyğun gələn və akademik heyətin təcrübəli işçiləri sırasından təcrübə rəhbəri təyin edir;

3.18.5. təcrübə keçirilən təcrübə bazasını, eləcə də tələbələri təcrübə proqramları ilə təmin edir;

3.18.6. təcrübə proqramına uyğun olaraq təcrübənin təşkilinə və keçirilməsinə nəzarət edir;

3.18.7. təcrübə bazası ilə bağlanmış müqaviləyə uyğun olaraq digər vəzifələri həyata keçirir.

### 3.19. **Təcrübə bazaları:**

3.19.1. tələbələrin təcrübə keçməsinə təşkil edir və keçirir;

3.19.2. ixtisas üzrə fənn müəllimləri arasından təcrübə rəhbərini təyin edir;

3.19.3. təcrübə proqramı əsasında tələbələrin təcrübə yerlərini müəyyən edir;

3.19.4. tələbələrin təcrübə bazasının infrastrukturundan istifadəsinə imkan yaradır;

3.19.5. tələbələri əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası, o cümlədən təcrübə bazasının daxili nizam-intizam qaydaları üzrə müvafiq təlimatlarla təmin edir və təcrübə müddətində istehsalat müəssisəsinin təqsi üzündən baş verə biləcək bədbəxt hadisələrə cavabdehlik daşıyır;

3.19.6. təhsil müəssisəsi ilə bağlanmış müqaviləyə uyğun olaraq digər vəzifələri həyata keçirir.

### 3.20. **Tələbə:**

3.20.1. təcrübə proqramına uyğun olaraq bilik, bacarıq və vərdislərə yiyələnir;

3.20.2. təcrübə bazasının infrastrukturundan səmərəli istifadə edir;

3.20.3. təcrübə proqramında nəzərdə tutulan fəaliyyətləri təsdiq edilmiş qrafikə uyğun həyata keçirir;

3.20.4. təcrübə proqramına uyğun verilən tapşırıqları vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirir;

3.20.5. təcrübə bazasının nizam-intizam qaydalarına riayət edir;

3.20.6. üzrsüz səbəbdən təcrübədən yayınma hallarına yol vermir.

### 3.21. **Təhsil müəssisəsi tərəfindən təyin olunan təcrübə rəhbərinin öhdəlikləri aşağıdakılardır:**

3.21.1. təcrübə bazası tərəfindən təyin olunan təcrübə rəhbəri ilə birlikdə təcrübənin keçirilməsinə dair təcrübə gündəliyini hazırlayır;

3.21.2. tələbələrin əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydalarına riayət etmələrinə cavabdehlik daşıyır;

3.21.3. tələbələrə fərdi tapşırıqların, təcrübə mövzularının müəyyənləşdirilməsində və onların təcrübə

bazalarına təhkim olunmasında iştirak edir;

3.21.4. tələbələrə fərdi tapşırıqların yerinə yetirilməsində metodiki yardım göstərir və onlara tələb olduğu halda buraxılış işi və magistr dissertasiyasının yazılması üçün lazım olan materialların toplanmasında kömək edir;

3.21.5. tələbələrə təcrübə proqramının yerinə yetirilməsi barədə hesabat tərtib edilməsində metodiki yardım göstərir;

3.21.6. tələbənin təcrübə üzrə qiymətləndirilməsində iştirak edir;

3.21.7. təcrübə müddətində tələbələrin davamiyyətinə nəzarət edir.

### **3.22. Təcrübə bazası tərəfindən təyin olunan təcrübə rəhbəri:**

3.22.1. təhsil müəssisəsi tərəfindən təyin olunan təcrübə rəhbəri ilə birlikdə təcrübənin keçirilməsinə dair təcrübə gündəliyini hazırlayır;

3.22.2. tələbələri təcrübə bazasının müvafiq struktur bölmələri üzrə yerləşdirir;

3.22.3. təhsil müəssisəsi tərəfindən təyin olunan təcrübə rəhbəri ilə birlikdə tələbələrin təhlükəsizlik texnikası qaydalarına riayət etmələrinə görə məsuliyyət daşıyır;

3.22.4. tələbənin təcrübə hesabatını imzalayır;

3.22.5. tələbələrin təcrübə müddətində fəaliyyətləri ilə bağlı rəy hazırlayır, rəsmiləşdirir və təhsil müəssisəsinə təqdim edir;

3.22.6. tələbənin təcrübə üzrə qiymətləndirilməsində iştirak edir;

3.22.7. tələbənin təcrübəyə davamiyyətinə nəzarət edir və təhsil müəssisəsinə məlumat verir.

## **4. Təcrübə üzrə tədris yükü və onun bölünməsi qaydası**

4.1. Universitetdə təcrübə ilə bağlı tədris yükü Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 30 dekabr tarixli 489 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri tələbələrinin ixtisas üzrə təcrübə keçmə Qaydası"na, Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının 03 sentyabr 2024-cü il tarixli KQ-12 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Professor-müəllim heyətinin tədris işi vaxtı norması"na və bu əsasnaməyə əsasən tənzimlənir.

4.2. Universitetdə tədris təcrübəsinə, o cümlədən hesabatın yoxlanılması və qəbulu üzrə bir iş həftəsinə hər qrup üçün 5-10 saat müəyyən olunur.

4.3. İstehsalat və diplomqabağı təcrübəyə rəhbərlik, hesabatın yoxlanılması və qəbulu üzrə hər iş həftəsinə hər qrup üçün 3-5 saat müəyyən olunur.

4.4. Magistratura səviyyəsində elmi-pedaqoji təcrübəyə rəhbərlik, hər tələbə üçün 10 saat, elmi tədqiqat təcrübəsinə isə hər tələbə üçün 12 saat müəyyən olunur.

4.5. Magistratura səviyyəsində bir təcrübə rəhbəri 5 nəfərdən çox tələbənin elmi tədqiqat təcrübəsinə rəhbərlik edə bilməz.

4.6. Universitetin Elmi Şurasının qərarı ilə ixtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq tədris qrupu yarımqruplara bölünə və ya fənlər üzrə kreditlərin (saatların) miqdarı və tədris edilən fənnin məzmunu proqram üzrə eyni olduqda bir neçə tədris qrupu birləşdirilə bilər. Saatların qrup birləşməsi, qrup və ya yarımqrupa ayrılması Universitetinin Elmi Şurasının qərarı əsasında aparılır.

4.7. Universitetdə təcrübə üzrə dərslərin ixtisaslar üzrə dəqiq bölgüsü rektorun yeni tədris ilinə dair tədris yükünün bölgüsü haqqında əmrində konkret göstərilir.

## **5. Təcrübənin qiymətləndirilməsi**

5.1. Təcrübənin nəticəsinin qiymətləndirilməsi təhsil müəssisəsinin müəyyən etdiyi qiymətləndirmə meyarları əsasında təhsil müəssisəsi tərəfindən yaradılan, təhsil müəssisəsi, eləcə də təcrübə bazası tərəfindən təyin edilən təcrübə rəhbərlərinin də iştirak etdiyi təcrübə komissiyaları tərəfindən aparılır.

5.2. Qiymətləndirmə hər bir təcrübə növü üzrə ayrı-ayrılıqda aparılır. Qiymətləndirmənin üsul və meyarları, Təcrübə komissiyasının formalaşması və işinin təşkili bu əsasnamə, müvafiq strukturun təqdimatı əsasında rektorun əmri ilə müəyyən olunur.

5.3. Universitetdə bakalavriat səviyyəsində təhsil ixtisasları üzrə təcrübə üçün nəzərdə tutulmuş 30

kreditin 21 krediti tədris(istehsalat) təcrübəsinə ayrılır. Digər 9 kreditin 6 krediti hesabatının hazırlanmasına/ yoxlanmasına və 3 krediti isə ixtisas üzrə Təcrübə komissiyasında qəbuluna verilir.

5.4. Bakalaviat səviyyəsində təcrübə hesabatının qəbulu (müdafiəsi) üçün Təcrübə Komissiyası ixtisaslar üzrə dekanın təqdimatı ilə fakültənin ixtisas üzrə professor-müəllim heyətindən və ixtisas üzrə təcrübə bazasının nümayəndələrindən ibarət olmaqla rektorun əmri ilə yaradılır və təqvim ilinin sonunadək qüvvədə olur.

5.5. Təcrübə Komissiyaları fakültələrin təklif etdiyi və Tədris departamentinin təsdiq etdiyi cədvələ əsasən hər ilin iyun və dekabr aylarında tələbələrin təqdimatlarını dinləyərək kollegial yekun qərar verir.

5.6. Bakalvriat səviyyəsi üzrə təcrübənin qiymətləndirilməsi aşağıdakı kimi həyata keçirilir:

<b>İstehsalat təcrübəsində 100 ballıq şkala üzrə qiymətləndirmə meyarları:</b>	<b>Ümumi 100 ballıq meyarlar üzrə bölgüsü</b>
1. Universitet üzrə təcrübə rəhbərinin qiymətləndirməsinə görə	0-25 bal
2. İstehsalat bazası üzrə təcrübə rəhbərinin rəyinə görə	0-10 bal
3. Gündəliyin düzgün yazılmasına görə	0-10 bal
4. Davamiyyətə görə	0-20 bal
5. Hesabatın yazılması və Təcrübə komissiyasında müdafiəsinə görə	0-35 bal

<b>Tədris təcrübəsində 100 ballıq şkala üzrə qiymətləndirmə meyarları:</b>	<b>Ümumi 100 ballıq meyarlar üzrə bölgüsü</b>
1. Universitet üzrə təcrübə rəhbərinin qiymətləndirməsinə görə	0-30 bal
2. Məktəb üzrə təcrübə rəhbərinin rəyinə görə	0-10 bal
3. Gündəliyin düzgün yazılmasına görə	0-10 bal
5. Davamiyyətə görə	0-20 bal
6. Hesabatın yazılması və Təcrübə komissiyasında müdafiəsinə görə	0-30 bal

5.7. Təcrübə üçün nəzərdə tutulmuş saatların 25 faizindən çoxunda iştirak etməyən tələbə müvafiq təcrübə növü üzrə qəib limitinə düşmüş hesab olunur və həmin təcrübə növü üzrə qiymətləndirilməsi aparılmır.

5.8. Təcrübədə müxtəlif səbəblərdən iştirak etməyən və ya qeyri-müvəffəq qiymət alan tələbə təkrarən təcrübədən keçməlidir.

5.9. Təcrübədə müxtəlif səbəblərdən iştirak etməyən və ya qeyri-müvəffəq qiymət alan tələbələrin yenidən təcrübə keçmə vaxtı universitet tərəfindən müəyyən edilir. Səbəbindən asılı olmayaraq, təcrübədə iştirak etməyən və (və ya) təcrübədə qeyri-müvəffəq qiymət alan tələbənin təkrarən təcrübədə iştirakı ödənişlidir. Bu zaman ödənişin məbləği ali təhsilin bakalavriat və magistratura səviyyəsində təhsil alan tələbələrə münasibətdə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 24 dekabr tarixli 348 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat və magistratura səviyyələrində, əsas (baza ali) tibb təhsilində kredit sistemi ilə tədrisin təşkili Qaydaları"na uyğun olaraq müəyyən edilir.

5.10. Bu Əsasnamənin 3.13-ci bəndinə uyğun olaraq təcrübəsi tanınan tələbənin qiymətləndirilməsi universitetin müəyyən etdiyi qaydaya uyğun olaraq Təcrübə komissiyası tərəfindən aparılır.

## 6. Maddi təminat

6.1. Təqaüd alan tələbələrin təcrübə müddətində təqaüdləri saxlanılır.

6.2. Təcrübə universitetdə təhsilalanlara dövlət sifarişli üzrə və dövlət hesabına büdcədən ayrılan vəsaitlər və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir.

6.3. Universitetdə təcrübəyə rəhbərliyə görə Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Kollegiasının 3 sentyabr 2024-cü il tarixli KQ-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilən professor- müəllim

- heyətinin tədris işi vaxtı normasına uyğun olaraq təcrübə rəhbərinə dərslər yükü ayrılır.
- 6.4. Təcrübə müddətində işəgötürənlə tələbə arasında müddətli əmək müqaviləsi bağlanıla bilər. Bu halda işəgötürən tərəfindən qanunvericiliyə uyğun olaraq, təcrübə keçən tələbəyə əməkhaqqı ödənilir və icbari ödənişlər edilir.

## **7. Yekun müddəalar**

- 7.1. Bu əsasnamə Universitet Elmi Şurasının qərarı ilə qəbul edilir və rektor tərəfindən təsdiq olunur. Bu əsasnaməyə əlavə və dəyişikliklər eyni qaydada həyata keçirilir.
- 7.2. Bu əsasnamənin əlavəsi olan tədris təcrübəsi zamanı keçirilən nümunə dərsləri və onun məqsədləri (əlavə 1), Təcrübə hesabatının (təqdimatının) hazırlanması qaydası (əlavə 2), Təcrübə proqramı (Əlavə 3), Təcrübə gündəliyi (Əlavə 4) və Təcrübə zamanı tanış olunacaq normativ-huquqi sənədlər (Əlavə 5) əsas təcrübə sənədləridir.

## Tədris təcrübəsi zamanı keçilən nümunə dərsləri və onun məqsədləri

Müasir kurikulumun tələblərinə əsasən dərslərin mərhələləri mövcuddur. Ona görə də, dərslərin motivasiya mərhələsinin düzgün müəyyənləşdirilməsi və şagirdlərin dərslərə cəlb edilməsinə nümunə dərslərində diqqət edilməlidir.

1. **Dərslərin planı:** Mövzunun adı, məzmun standartları (əsas və alt standartlar), dərslərin məqsədi, təlim nəticələri, iş forması, iş üsulları, tədris resursları, integrasiyanın müəyyən edilməsi.
2. **Materiallar:** İstifadə olunacaq bütün materialların (dərsliklər, iş vərəqləri, rəqəmsal resurslar) əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi.
3. **Sinfin təşkili:** Öyrənməyi asanlaşdırmaq üçün sinfi dərslərə hazır vəziyyətə gətirmək. Bura oturmaqların təşkili, texnologiyanın işlək vəziyyətinin təmin edilməsi və digər zəruri tədris vəsaitlərinin hazır olmasının yoxlanılması daxildir.
4. **Motivasiya:** Dərslərin səmərəli təşkili məqsədilə motivasiyanın mümkün 2 variantını hazırlamaq. Motivasiya qismində sual, qısa hekayə, video, açar söz və ya dərslərin mövzusu ilə bağlı maraqlı fakt ola bilər.
5. **Məqsədlərin bölüşdürülməsi:** Təlim məqsədlərini aydın şəkildə ifadə etmək lazımdır ki, şagirdlər dərslərin sonunda nə öyrənməli və nəyə nail olacaqlarını bilsinlər.
6. **Əvvəlki biliklərlə əlaqə:** Öyrənmədə davamlılıq yaratmaq üçün dərslərin əvvəlki biliklərlə və ya əvvəlki dərslərlə əlaqələndirilməsi. Həmçinin tələbə fəndaxili, fənlərarası, eləcə də fənləüstü integrasiyadan istifadə etmələri haqqında nəzəri biliklərə sahib olmalıdır.
7. Didaktogeniya, pedaqoji ünsiyyət texnologiyası və inklüziv siniflərdə işin təşkili məsələləri.

### Təqdimat

8. **Məzmun çatdırılması:** Yeni məlumatların aydın və sistemli şəkildə təqdim edilməsi, müxtəlif tədris üsullarından (mühazirə, nümayiş, multimedia və s.) istifadə olunması yolu ilə.
9. **İnteraktiv elementlər:** Şagirdləri maraqlandırmaq üçün sorğu və müzakirələr kimi interaktiv elementlərin daxil edilməsi.
10. **Vizual vəsaitlərdən istifadə:** Anlayışı artırmaq üçün qrafik, diaqram və video kimi əyani vasitələrdən istifadə edilməsi.
11. **Modelləşdirmə:** Təcrübəyə başlamazdan öncə tələbələrə ilk olaraq modelləşdirmə üzrə bacarıq və ya konsepsiyaların nümayiş etdirilməsi. Bunlar işlənmiş nümunələr və ya canlı nümayişlər vasitəsilə edilə bilər.
12. **Təcrübə fəaliyyətləri:** Şagirdlərin müəllimin rəhbərliyi ilə öyrəndiklərini tətbiq edə biləcəkləri strukturlaşdırılmış təcrübə fəaliyyətlərinin təmin edilməsi.

### Müstəqil təcrübə

13. **Tapşırıqlar:** Öyrənməni möhkəmləndirmək üçün şagirdlərin müstəqil yerinə yetirə biləcəkləri tapşırıqların verilməsi diqqətdə saxlanmalıdır. Bu yaradıcı tətbiqetmə qismində ev tapşırığı, layihələr və ya fərdi təcrübə ola bilər.
14. **Monitoring:** Şagirdlərin işinə nəzarət etmək və lazım olduqda kömək göstərmək üçün sinfin kontrolu.
15. **Həvəsləndirmə:** Şagirdləri suallar verməyə və çətinliklərlə qarşılaşdıqda kömək istəməyə təşviq etmə yolları.

### Qiymətləndirmə

16. **Formativ qiymətləndirmə:** Dərs zamanı şagirdlərin dərk etmə səviyyəsini ölçmək üçün viktorina, şifahi sorğu, müşahidə və s., kimi formativ qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməsi. Ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların attestasiyasının (məktəbdaxili qiymətləndirmənin) həyata keçirilməsi Qaydasının tələbinə uyğun olaraq, müvafiq, meyarlara əsasən qiymətləndirmənin aparılması, rüblük və səviyyələr üzrə qiymətləndirmənin tətbiqi.
17. **Summativ qiymətləndirmə:** Ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların attestasiyasının (məktəbdaxili qiymətləndirmənin) həyata keçirilmə Qaydasına əsasən ümumi öyrənməni qiymətləndirmək üçün summativ qiymətləndirmənin (test, layihə, təqdimat) tətbiqi.

18. **Əks əlaqə:** Tələbələrə öz güclü tərəflərini və zəif tərəflərinin təkmilləşdirməsini təmin etmək üçün qiymətləndirmələr haqqında ətraflı rəy bildirilməsi.
19. **İcmal:** Dərsin əsas məqamlarının ümumiləşdirilməsi. Bu, sinif müzakirəsi, qısa xülasə və ya şagirddən öyrəndiklərini ümumiləşdirməyi xahiş etməklə edilə bilər.
20. **Refleksiya:** Şagirdləri öyrənmə prosesi və nəticələri haqqında düşünməyə həvəsləndirilməsi yolları. Bu, jurnal qeydləri, qrup müzakirələri və ya özünüqiymətləndirmə vərəqləri vasitəsilə ola bilər.
21. **Gələcək planlaşdırma:** Öyrənmədə növbəti addımların planlaşdırılması. Bu, yeni öyrənmə məqsədlərini müəyyən etmək, növbəti dərsləri planlaşdırmaq, bilik və bacarıqda müəyyən edilmiş hər hansı boşluqları aradan qaldırmağı əhatə edə bilər.

**Effektiv dərslər üçün əlavə məsləhətlər**

22. **Fərqləndirmə:** Şagirdlərin müxtəlif ehtiyaclarını qarşılamağa yönəlik fəaliyyətlərin təşkili. Bura çətinlik çəkən şagird üçün əlavə dəstək və qabaqcıl öyrənənlər üçün genişləndirmə fəaliyyətləri daxildir.
23. **Texnologiya inteqrasiyası:** Öyrənməni artırmaq üçün texnologiyadan istifadə edilməsi yolları. Bura interaktiv lövhələr, təhsil proqramları və onlayn resurslar daxil ola bilər.
24. **Sinif idarəciliyi:** Müsbət və intizamlı öyrənmə mühitini qorumaq üçün aydın qaydalar yaradılması yolları.
25. **Məktəb idarəciliyi.** Məktəbin rəhbər heyətinin dəvət edilməsi yolu ilə məktəb idarəciliyinin sirlərinin öyrədilməsi.
26. Tələbə ixtisasının xüsusiyyətinə görə məktəbəqədər təhsilin, xüsusi təhsilin və ya ümumi orta təhsilin qanunvericilik bazası ilə tanış olmalıdır.
27. Müəllimlərin etik davranış qaydaları ilə tanış olmalıdır

**Təcrübə hesabatının (təqdimatının) hazırlanmasına qoyulan tələblər:**

1. Təcrübə hesabatı Microsoft Word formatında təqdim edilir;
2. Təcrübə hesabatının komissiya qarşısında təqdimatı “Powerpoint” proqramında, tələbənin təhsil aldığı dildə təqdim edilir;
3. Hesabat təcrübəçi, təcrübə bazası, təcrübənin gedişi, məzmunu və nəticəsi haqqında aşağıdakı müfəssəl məlumatları özündə əks etdirir:
  - 3.1. Təcrübəçinin özü haqqında məlumat;
  - 3.2. Təcrübə bazası (məktəbin fotosu, qısa tarixçəsi, məşhur məzunları, təhsilalanların sayı, müəllim sayı, struktur sxemi, fənn üzrə (təcrübəçinin) siniflərin (kabinetlərin) fotosu, valideynlərlə işi və s.) haqqında məlumatlar;
  - 3.3. Təcrübə keçdiyən sinif üzrə təhsilalan sayı və şəkilləri;
  - 3.4. Nümunə və sınaq dərslərinin cədvəli, işçi proqramı, mövzuları, müvafiq qeydləri, şəkilləri;
  - 3.5. Nümunə və sınaq dərslərinin keçirilməsi üçün tələbənin təhkim olunduğu sinif, təhsilalanlar, sinif (qrup)-dərs şəraiti haqqında məlumat;
  - 3.6. Tələbənin öyrəndiyi məsələlər – bilik, bacarıq, vərdiş, dəyər, keyfiyyətlər və səriştələr;
  - 3.7. Məzmun haqqında təcrübəçinin elmi, metodiki, pedaqoji və psixoloji baxımdan dəyərləndirmələri;
  - 3.8. Təcrübəçi tələbənin tərtib etdiyi gündəlik haqqında məlumat (gündəlik təqdim edilməklə);
  - 3.9. İxtisas fənni üzrə tədris etdiyi dərslərin icmalları və planları haqqında məlumat;
  - 3.10. Nümunə və sınaq dərslərinin müzakirəsinin protokolu, mühüm qeydləri;
  - 3.11. Təcrübə bazasında təcrübəçi tələbənin iştirakı ilə keçirilmiş tədbir(lər) və onlardan fotolar;
  - 3.12. Təcrübəçi tələbənin təhsilalanlarla apardığı əxlaqi-tərbiyəvi söhbətin mətni;
  - 3.13. Bir təhsilalanın psixoloji xasiyyətnaməsi;
  - 3.14. İki təhsilalanın (əla və zəif) müqayisəli psixoloji xasiyyətnaməsi;
  - 3.15. Təcrübəçi tələbənin təcrübə keçdiyi sinif (qrup) üçün pedaqoji xarakteristikası;
  - 3.16. Təcrübəçi tələbənin təcrübə müddətində hazırladığı tədris resursları (və ya onların fotosəkilləri);
  - 3.17. Təcrübəçi tələbənin təcrübənin gedişi və onun təkmilləşdirilməsi haqqında təklifləri;
  - 3.18. Təcrübəçi tələbənin təcrübənin yekununda gəldiyi nəticələr.

**Bakı Slavyan Universitetinin**

**təcrübə proqramı**

**Bakı Slavyan Universitetinin  
təcrübə gündəliyi**

## Təcrübə zamanı tanış olunacaq normativ-huquqi sənədlər

№	Normativ-hüquqi sənədin adı	Mənbə
1.	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası	<a href="https://e-qanun.az/framework/897">https://e-qanun.az/framework/897</a>
2.	Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi	<a href="https://e-qanun.az/framework/46943">https://e-qanun.az/framework/46943</a>
3.	Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası və Fəaliyyət Planı	<a href="https://president.az/az/articles/view/9779">https://president.az/az/articles/view/9779</a> və <a href="https://e-qanun.az/framework/29145">https://e-qanun.az/framework/29145</a>
4.	Azərbaycan Respublikasında fasiləsiz pedaqoji təhsil və müəllim hazırlığının Konsepsiya və Strategiyası	<a href="https://e-qanun.az/framework/13540">https://e-qanun.az/framework/13540</a>
5.	Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu	<a href="https://e-qanun.az/framework/18343">https://e-qanun.az/framework/18343</a>
6.	Məktəbəqədər təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu	<a href="https://e-qanun.az/framework/35791">https://e-qanun.az/framework/35791</a>
7.	Ümumi təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu	<a href="https://e-qanun.az/framework/42543">https://e-qanun.az/framework/42543</a>
8.	Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu	<a href="https://e-qanun.az/framework/4353">https://e-qanun.az/framework/4353</a>
9.	Dövlət və bələdiyyə tərəfindən yaradılan ümumi təhsil müəssisəsinin Nümunəvi Nizamnaməsi	<a href="https://e-qanun.az/framework/57094">https://e-qanun.az/framework/57094</a>
10.	Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil sistemində Qiymətləndirmə Konsepsiyası	<a href="https://e-qanun.az/framework/16061">https://e-qanun.az/framework/16061</a>
11.	Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları	<a href="https://e-qanun.az/framework/19682">https://e-qanun.az/framework/19682</a>
12.	Azərbaycan Respublikasının ömürboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiyalar Çərçivəsi	<a href="https://e-qanun.az/framework/39622">https://e-qanun.az/framework/39622</a>
13.	Təhsilverənlərin etik davranış Qaydaları	<a href="https://e-qanun.az/framework/56915">https://e-qanun.az/framework/56915</a>
14.	Uşaqların (şagirdlərin) ümumi təhsil müəssisələrinə qəbulu və yerdəyişməsi qaydaları	<a href="https://e-qanun.az/framework/29019">https://e-qanun.az/framework/29019</a>
15.	Xüsusi istedadla malik uşaqların vaxtından əvvəl 1-ci sinfə qəbulu qaydaları	<a href="https://miq.edu.az/qanun/7.pdf">https://miq.edu.az/qanun/7.pdf</a>
16.	Ümumi təhsil pilləsində təhsilənlərin attestasiyasının (məktəbdaxili qiymətləndirmənin) həyata keçirilməsi Qaydası	<a href="https://e-qanun.az/framework/41102">https://e-qanun.az/framework/41102</a>
17.	Təhsil haqqında dövlət sənədlərinin nümunələri və onların verilməsi Qaydaları	<a href="https://e-qanun.az/framework/28204">https://e-qanun.az/framework/28204</a>
18.	Təhsil proqramlarının (kurikulumlarının) yerinə yetirilməsi müddəti	<a href="https://e-qanun.az/framework/19696">https://e-qanun.az/framework/19696</a>
19.	Təhsil müəssisəsinin maddi-texniki bazası və təhsil infrastrukturunu normativləri	<a href="https://e-qanun.az/framework/23420">https://e-qanun.az/framework/23420</a>
20.	Formal təhsilin təşkili qaydaları	<a href="https://e-qanun.az/framework/20071">https://e-qanun.az/framework/20071</a>
21.	Fərdi təhsilin təşkili haqqında qaydalar	<a href="https://edu.gov.az/upload/file/emre-elave/2014/645/ferdi-teskili-haqqinda-qaydalar-645-sayli-emre-elave.pdf">https://edu.gov.az/upload/file/emre-elave/2014/645/ferdi-teskili-haqqinda-qaydalar-645-sayli-emre-elave.pdf</a>
22.	Psixoloji-tibbi pedaqoji komissiya barədə əsasnamə	<a href="https://e-qanun.az/framework/1530">https://e-qanun.az/framework/1530</a>
23.	Təhsil müəssisələrində işə və tibbi xidmətinin təşkili qaydası və normaları	<a href="https://e-qanun.az/framework/21005">https://e-qanun.az/framework/21005</a>
24.	Pedaqoji profilli ixtisaslar üzrə ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrini bitirmiş və ümumi təhsil müəssisələrində işə başlamış gənc mütəxəssislər üçün əlavə güzəştlər və	<a href="https://e-qanun.az/framework/19521">https://e-qanun.az/framework/19521</a>

	stimullaşdırıcı tədbirlərin müəyyən edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı	
25.	Təhsil sahəsi işçilərinin qulluqçu vəzifələrinin Vahid Tarif-İxtisas sorğu kitabçası	<a href="https://e-qanun.az/framework/37434">https://e-qanun.az/framework/37434</a>
26.	Müəllimlərin işə qəbulu və yerdəyişməsi Qaydaları	<a href="https://e-qanun.az/framework/55489">https://e-qanun.az/framework/55489</a>
27.	Dövlət ümumi təhsil müəssisələrinə direktor vəzifəsinə işə qəbul və çalışmanın yaş həddinə çatmış direktorlarla əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi qaydaları	<a href="https://edu.gov.az/az/pedaqoji-kadrlarin-ise-qebulu-ve-qiymetlendirilmesi/dovlet-umumi-tehsil-muessiselerine-direktor-vezifesine-ise-qebul-ve-calismanin-yas-heddine-catmis-direktorlarla-emek-munasibetlerinin-tenzimlenmesi-qa">https://edu.gov.az/az/pedaqoji-kadrlarin-ise-qebulu-ve-qiymetlendirilmesi/dovlet-umumi-tehsil-muessiselerine-direktor-vezifesine-ise-qebul-ve-calismanin-yas-heddine-catmis-direktorlarla-emek-munasibetlerinin-tenzimlenmesi-qa</a>
28.	Müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsinin qiymətləndirmə Çərçivəsi	<a href="https://miq.edu.az/miq-qiymetlendirme.pdf">https://miq.edu.az/miq-qiymetlendirme.pdf</a>
29.	Məktəbəqədər təhsildə tərbiyəçi-müəllim vəzifəsi üzrə işə qəbul müsabiqəsinin qiymətləndirmə çərçivəsi	<a href="https://miq.edu.az/upload/mektebeqeder.pdf">https://miq.edu.az/upload/mektebeqeder.pdf</a>
30.	Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində (ümumi təhsil üzrə təhsilverənlərə münasibətdə digər dövlət təhsil müəssisələrində) işləyən təhsilverənlərin sertifikatlaşdırma Qaydası	<a href="https://e-qanun.az/framework/44986">https://e-qanun.az/framework/44986</a>
31.	Müəllimlərin sertifikatlaşdırılması müsabiqəsinin qiymətləndirmə çərçivəsi	<a href="https://miq.edu.az/qiymetlendirme.pdf">https://miq.edu.az/qiymetlendirme.pdf</a>
32.	Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində çalışan bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin aylıq vəzifə maaşlarının Sxemi	<a href="https://e-qanun.az/framework/33556">https://e-qanun.az/framework/33556</a>

**Təqdim etdi:**

**Fikrət Cahangirov**

**Tədris məsələləri üzrə prorektor**

**Razılaşdırıldı:**

**Nərmin Əskərova**

**BSU-nun hüquqşünası**